

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katoli. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisni se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izbejavnak dan, izvzemši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 274.

V Ljubljani, v petek, 28. novembra 1902.

Letnik XXX.

Vabilo na naročbo.

S 1. decembrom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravnishtvu:

Vse leto 20 kron. | Četrta leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. | Četrta leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravištvo „Slovenca“.

Učitelji in šola na kmetih.

II.

Ker se dotikam novodobne šole in gram napake, katere ima za kmečko ljudstvo, bodo ljudje, ki hodijo tudi po deželi z glavo v vreči, vpili, da hočem potisniti ljudsko naobrazbo na nižji nivo. Ne, narobe! Pojdite ljudem na kmetih v šolskem vprašanju na roko. Ne ravnajte s kmetom kakor z manj vrednim človekom in poslušajte želje njegove. Sedaj pa okrajni glavar prav vse po svoji glavi komandira. Nastavlja in disciplinira učitelje, narekuje globe itd. Kateri teh gospodov čuti z ljudstvom, se še ozira na težave kmetov in postopa, kolikor mu predpisi dopuščajo, milo. Ali koliko je takih?! Večina političnih uradnikov v deželi je Nemci, katerim je neznana ljudska duša slovenskega kmeta. Odtod deloma nezaupnost kmeta do gospode, odtod tudi nezaupnost do raznih odredb birokracije. —

Da, gospoda po pisarnah naj že začne nekoliko premišljevat, zakaj naša ljudska šola vzlic velikanskim denarnim žrtvam, vzlic različnim naporom nadzornikov ne napreduje tako, kakor bi bilo želeli, in ne samo pri nas na Kranjskem, ampak tudi po drugod.

Naše ljudstvo je nadarjeno, naše ljudstvo je tudi ukaželjno, odkod vendar neutajljivi neuspehi?!

Od tod, ker ljudska šola na kmetih ni praktično urejena, kar sem že v prvem članku deloma povedal. In v podkrepljenje tega navajam klasično pričo, pristnega liberalca g. ravnatelja Pirca. Na strani 60. svoje brošure „Kmetijske razmere na Kranjskem“ piše: „Naše ljudsko šolstvo je potrebno korenite izpremembe; v njem mora kmetovalčev otrok dobiti podlago za bodoči poklic...“ In dalje: „Da mora šola otroka popolniti v veronauku in ga naučiti brati, pisati in računati (samo toliko zahteva g. Pirc), je samo ob sebi umevno, a šola mora danes več nuditi, in sicer predvsem tudi strokovni pouk za bodoči poklic. Otrsimo se zastarelega nazora, da bodi šola za omiko, ki je sama sebi namen...“

Tako g. Pirc, in govori nam popolnoma iz duše. Da! šola na kmetih potrebuje korenite izpremembe. Da se pa ta izprememba izvršiti more, je treba v prvi vrsti reforme učiteljske. — Ako pridem v Ljubljano in grem slučajno mimo učiteljskega, sili

mi vedno pikri smeh na ustnice, ko vidim vrt pri učiteljski. Par gredic, par drevesc, to je vse kar vidi in izve o agrikulturi bodoči učitelj in svetovavec kmetu! V časih, v starih nazadnjaških časih smo imeli pokojnega profesorja Konška, ki je nam kaj povedal o agrikulturi, in sedaj se obravnava o vsem mogočem, samo o kmetijstvu pa skoraj ničesa!

Ker že o tem govorim, moram povedati tudi jedno na naslov ljubljanske bogoslovne učilnice. Tudi tu se premalo upošteva agrikulturno uprašanje. Na razmišljanje in delo tedaj, poklicani činitelji!

„Kranjska kmetijska družba“ je menda nekoč nasvetovala, da se na učiteljski nastavi strokovni učitelj za kmetijstvo. Ako se še ni ničesa storilo, naj se vendar že kaj ukrene, ker skrajni čas je! — Učitelje pošiljati med počitnicami na Grm v znane kurze je pa večinoma proč vržen denar. —

Šolsko vprašanje je z ozirom na pouk v kmetijstvu in sadjarstvu jako nujno. Izvesti pa se da konsekvntno le tedaj, ako bo dobil učiteljski naraščaj temeljit pouk v kmetijstvu. Potem bo prišlo samo obsebi kot posledica, da bo vsaka šola imela svojo drevnico in poskuševalno njivo. Taka šola bo imela uspehe in tudi ljudstvo jo bo smatralo za pravo dobroto.

Da pa se bode mogel gojiti pouk v kmetijstvu pri nekoliko odraslejših kmečkih šolarjih, bo seveda da treba priti na stališče, da ima ljudska šola na kmetih glede splošnega znanja le namen, da nauči kmetskega otroka pisati, brati in računati. To je temelj. —

Nadaljno splošno naobrazbo kmečki mladini pa daj „naobraževalno društvo“ v vsaki fari, v katerem si podajta učitelj in duhovnik roko v složno delo.

Glede tega bom že še pozneje obširneje govoril, ker se mi zdi z ozirom na vzgojo in naobrazbo mladine jako važno. Zato ta opazka samo mimogrede. —

Šolski nadzorniki, mnogo učiteljev in takozvano javno mnenje med inteligenco imajo nazor, da ima ljudska šola na kmetih, v trgih in malih in velikih mestih isti učni namen. Ta nazor je po mojem mnenju napačen. Kmet ima glede naobrazbe mladine druge potrebe kakor meščan, tedaj bodi šola na kmetih urejena na drugem temelju kakor v mestu. Ali zakon o novi šoli je imel za vzorec mestne potrebe in šola se je tudi za kmeta uredila po mestnem vzorcu.

Vem, da se bo našel kedo in bo zasmehoval moje nazore glede šole na kmetih, češ hočem, da se otroka, ki se je naučil gladko brati, pisati in računati, ne sili niti šest let na vsakdanji obisk šole. — Da, res tako mislim. Take šolarje naj spravijo v posebne kurze, kjer bodo recimo dvakrat na teden dohajali k pouku, kjer bodo ponavljali, kar so se prej učili, potem pa tudi teoretično in praktično se učili v kmetijstvu in sadjarstvu. Učence pa, ki so še v osnovni naobrazbi slabi, naj se pa drži šest let v vsakdanji šoli in potem eno ali dve leti v gori označenem kurzu.

Ko pa otrok dovrši obvezni šolski obisk, nastopi ne manj važna doba, da se ta šoli odrasla mladina zbira v neobvezno mladniško izobraževalno društvo, ob nedeljah in praznikih. Čas od 14. do 20. leta je najnevarnejša doba za mladino. — Kdor v teh letih zabrede na napačna pota, je večkrat izgubljen. — V takih mladniških izobraževalnih društvih gojiti in krepiti kali na-

obrazbe in vzgoje izza šolskih let je blaga in plemenita dolžnost vzgojiteljev in učiteljev. —

Tu je mesto, kjer se bosta vselej našla v plemenito složno delo poklicana faktorja, učitelj in duhovnik.

Državni zbor.

Dunaj, 27. nov.

Češko-nemška sprava.

Odbor nemško-čeških poslancev je baje včeraj dovršil svoje poročilo. Danes zvečer ima še sejo v stanovanju dr. Bärenreitherja, ki zaradi prehlajenja ne more v zbornico. Nocoj torej podpišejo predloge, ki jih jutri predlože svojim trem klubom in naznanijo tudi vsenemški zvezi. Ako jih klubi jutri odobre, potem v soboto objavijo »najnovejši nemški program«.

Sicer so odborove seje strogo tajne, da celo zviti časnikarji nič pravega ne zvedo; vendar se govori, da so Nemci iznašli novo sredstvo, ki naj bi omogočilo nadaljna pogajanja s Čehi. Ustvariti baje hočejo novo instanco med okrajnimi glavarstvi in ces. namestništvom; torej razdelitev dežele po okrožjih. V okviru teh okrožij naj bi se rešilo preporno jezikovno vprašanje pri deželnih in cesarskih uradih. Ker Čehi odklanjajo v tem oziru vsak državni zakon, predlagajo Nemci, naj bi najprvo češki deželni zbor na podlagi dogovorov načelno pritrdil taki razdelitvi okrajev po jezikovnih mejah, državni zbor pa naj nato sklene dotični zakon.

Dalje dovolijo Nemci češki notranji uradni jezik, ako se jim v dež. zboru dajo narodne kurije in nemškemu jeziku priznajo v gotovih mejah večje pravice, nego ostalim jezikom. Kakor se duje, Nemci več ne zahtevajo, da bi se zakonitim potom določila veljava, oziroma prednost nemškega jezika.

Danes pripomnim samo to-le: Iz raznih razlogov želimo spravo mej Čehi in Nemci. Toda način nam ne ugaja, ker bi se ta sprava izvršila — kakor vse kaže — na račun Jugoslovancov. Sumljivo je namreč to, da ravno naši nemški sosede v prvi vrsti pospešujejo spravo na Češkem.

Hranilnišne knjižnice.

Zbornica je danes po daljši razpravi vsprejela nujni predlog češkega poslanca dr. Fiedlerja, ki zahteva, naj vlada prekliče svoj ukaz z dne 26. februarja 1898. Ta ukaz namreč naroča dež. vladam, da posojilnice in hranilnice, ustanovljene v smislu zakona z dne 9. aprila 1873, brez državnega dovoljenja ne smejo izročati vložnih knjižic, ako se vloga ne glasi na ime vlagateljevo ali njegovega pooblaščenca.

Navada je namreč, da mnogi iz raznih vzrokov svoje denarje pri hranilnicah in posojilnicah vlagajo pod tujim ali izmišljenim imenom. Vlada pa je zaukazala, da se na take knjižice brez vladnega dovoljenja vloge ne smejo izplačati, ako se ne dokaže identiteta osebe. To je zadnji čas strankam napravljalo mnogo neprilik in potov. Zato je splošna želja, da vlada ta svoj ukaz prekliče.

V tem smislu so govorili dr. Fiedler, Wrabetz, Formanek, Vogler, Fresl in König. Nujni predlog Fiedlerjev je obveljal brez ugovora.

Državne podpore.

Nato je zbornica po kratki razpravi v drugem in tretjem branju vsprejela načrt zakona, s katerim se vladi dovoli nov kredit

v znesku 3.900.000 kron za državne podpore vsled uim. Predlog posl. Wagnerja, da bi se ta kredit zvišal na 5 milij., je večina odklonila.

Kavcije.

Vlada je danes predložila načrt zakona, s katerim naj bi se odpravile kavcije ali varščine državnih uradnikov. Kakor znano, morajo uradniki, ki imajo opraviti z denarjem, polagati kavcije, ki se od 30. avg. 1894 obrestujejo s 4%. Takih uradnikov je nad 30.000, ki so vplačali kavcije okoli 32 mil. kron. Namen kavcij je, da ima država varščino za mogoče defraudacije. Kavcije pa nikakor ne dosegajo namena, ker niso v nobenem razmerju z denarjem, ki ga upravljajo uradniki, in ker je vsak uradnik itak z vsem svojim imetjem porok za mogoče škodo. V zadnjem desetletju bi bili državni uradniki morali povrniti na škodah 1.625.804 kron, torej povprek 162.580 K na leto. Iz kavcij pa se je pokrilo le 23.828 K, iz drugega imetja 17.057.121.695 K pa sploh ni bilo povrnjenih, marveč jih je morala država odpisati. Poleg tega pa ima država še troške z upravo službenih kavcij.

Dalje je treba pomisliti, da uradnika, ako je nepošten, ne bode strašila zguba kavcije, in da si mora marsikateri uradnik le z žrtvami pridobiti potrebno kavcijo ter se zadolžiti za več let. Zato vlada predlaga, naj se kavcije odpravijo, izvzemši edino le puškarje pri deželnih brambi.

Ker pa vlada iz budgetarnih ozirov ne more takoj povrniti, oziroma izplačati vseh kavcij, naj bi se povračilo raztegnilo na tri leta. Ob enem se razveljavijo vsi reverzi uradniških soproj.

Prihodnja seja je v torek.

Poslaniška imuniteta.

Ustavni odsek poslanske zbornice se je včeraj temeljito pečal s preosnovo onih določil v ustavi, ki se tičejo imunitete državnih poslancev. Povod tej razpravi je dala, kot znano, zadnja sfera bukovinskega poslanca Lupu. Mnenja glede razširjenja poslaniške imunitete so bila v odseku precej različna. Nekateri, posebno posl. dr. Barenreuther, so si želeli mnogo obširnejih določil ter zahtevali, naj se brez dovoljenja zbornice niti ne sme nadaljevati preiskava za prestopke ali pregreške, ki ga je učinil poslanec pred izvolitvijo. Drugi, posebno Skene, so si pa želeli poostrenja zborniške discipline in manj surovosti v parlamentu, ob enem pa se ogrevali zato, da se more poslanca pozvati na odgovor za žaljenja, ki jih učini izvan zbornice. Konečno je obveljal pododsek načrt za podlago nadrobni razpravi. Mnogim je bil simpatičen predlog, ki ga je za specialno debato priglasi posl. dr. Stranski, in ki slove: »Državni uradniki in sploh od državnih oblastev odvisni uradniki ne morejo biti izvoljeni za poslance«. Graf Dzieduszycki je pa prijavil predlog: »Vsak uradnik se z dnem izvolitve začasno upokoji s polno plačo«. Za ta predlog bodo bržkone glasovali vsi uradniki — poslanci.

Utrdbe na avstrijsko-laški meji.

Pred časom je dunajska »Zeita« pisala, da je Italija napravila močne utrdbe na meji proti Avstriji, z namenom, da bi varovala hrbet italijanskemu voju, ki bi korakal od furlanske meje proti Ljubljani, a da avstrijska meja ni utrjena. Da napram takemu zahtevu ne bodo molčali v Italiji in da bodo tudi temu oporekali, kakor znajo oni, temu

54 20

»e ne smemo čuditi. Da boste vedeli, kako mojstri so, čujte, kaj pravi laški »Giornale d'Italia«: »Iz Italije ne vodi več nobena pot, na kateri bi ne stala avstrijska trdnjava«. — Vsi tisti, ki ste že potovali ob italijansko-avstrijski meji, prepričani boste, kako znajo v Italiji — lagati. Za slovenski narod je velikanska škoda, da ni avstrijska meja proti Italiji tako utrjena, da bi ne mogel noben Lah k nam.

Chamberlainovo potovanje v Južno Afriko.

Ko pišemo te vrstice, se nahaja angleški kolonialni minister Chamberlain že na potu v Južno Afriko. Nastopil je torej, kakor pravijo angleški oficiozi, svojo zmago-slavno pot, toda niti prosvitljenim angleškim glavam ni do cela jasno, kaj je pravzaprav namen temu potovanju. Znano je vsemu svetu, da je Chamberlain v prvi vrsti trgovec in še le v drugi politik. O obeh panogah, o kmetijstvu ter strojni industriji, ki tam tvorita edina vira dohodkov, pamož prav nič ne razume. Chamberlain je torej morda izmed vseh angleških veljakov najmanj poučen o razmerah na južno afriških tleh, in vendar pričakujejo vladni krogi naravnost čudežev od njegovega potovanja. Predvsem se pričakuje, da se odposlanec angl. vlade posreži pridobiti za Anglijo vse nezadovoljne elemente, katerih ni malo, in tako položiti trden temelj nadaljnjemu razvoju angleške politike v nekdanjih burskih republikah. Poučeni krogi pa trdijo ravno nasprotno. Že sam pogled na moža, ki je edini provzročitelj vse bede burskega naroda, bo vzbudil v tem nov'srd na Anglijo. Nejevoljo bo pa še pomnožila okolnost, da bo Chamberlain sam delil odškodnino, ki jo mora vsled pogodbe izplačati Anglija, kot velikodušno miloščino, ter se s tem predstavljati za največjega dobrotnika Burrov. Na ta način si mož pač ne bo pomnožil popularnosti med značajnimi Buri.

Sprava o nemškem carinskem tarifu.

V nemškem državnem zboru je te dni vlada dosegla neko precej pomenljivo zmago v zadevi carinskega tarifa, kajti v zadnjem hipu je pridobila vse stranke parlamentarne večine za svoj carinski načrt. Kakor znano, so doslej obveljali vsi predlogi komisije, ki se znatno razlikujejo od vladnega načrta; pri 12. in sklepnem paragrafu je pa nakrat obveljala vladna želja in zakon se sme uveljaviti, kadar se zdi umestno vladi. Pripomniti je, da je s tem še le rešeno drugo branje in da se more vlada nadjati še nadaljnjega vsepa. — Računa se namreč v vladnih krogih, da je sprava tako močna, da more premeniti prejšnje sklepe in pri posamnih postavkah ustreči vladni zahtevi.

Nevarno gibanje na Martiniku.

Na tem otoku, ki ga je letošnjo pomlad zadela tako grozna nesreča, je izbruhnil v novejšem času nov politički vulkan. Mej črnci na tem otoku se je pojavila velika nejevolja nad Francozi, ki hočejo povsodi izpodrinuti domačine in jih s časoma popolno zatreti. Guverner Lemaire se niti za hip ne upa oddaljiti iz glavnega mesta, ker bi bil njegov odhod znamenje za naskok na belokožce. Mej črnci velja sedaj bojni klic: »Vulkan nas je oprostil enega dela Francozov, drugega se bomo pa sami«. Francoska vlada seve nima časa, da bi se brigala za položaj na Martiniku, ker ima doma »hujega« nasprotnika — kongregacije.

Nova srbska vlada in volitve v skupščino.

Ob nastopu nove Markovičeve vlade se je zasedanje skupščine odgodilo za dva meseca. Splošno se je odgoditev smatrala za napoved razpusta in naj bi imela le ta namen, da si vlada pridobi potrebnega časa. Sedaj pa izjavljajo vladni listi, da temu ni tako. Vlada ima po teh zatrdilih za nove volitve dovolj časa do marca 1904 in jej je treba razpustiti skupščino še le v decembru prihodnjega leta. K rednemu zborovanju se torej lahko snide skupščina še dvakrat v prihodnjem letu, spomladi in jeseni. — Tako modrujejo vladni listi. Iz navedenih izjav se razvidi, da se vlada boji splošnih volitev že v prihodnjem letu, ker bržkone ve, da bi v kljub znanemu aparatu ne izpadle zanj

posebno ugodno. Sicer je pa smešna trditev, da vlada lahko odlašala z volitvami do konca prihodnjega leta. To menda ni nič novega, ker pač še ni dolgo, kar so bile v Srbiji nove volitve.

Čudni dogodki na Portugalskem.

Na Portugalskem, kot smo omenili, je prevzela regentstvo kraljica, a kralj je še vedno živ in zdrav. Kralj se mudi sedaj na Angleškem. Da je prevzela regentstvo kraljica, je vzrok velika nezadovoljnost proti kralju. Ta nezadovoljnost, ki je močno razširjena posebno med častniki in vojaštvom, dolži kralja, da je napravil z Angleško pogodbo, ki je baje pravo izdajstvo za Portugalsko. Casopisi na Portugalskem se zaplenijo, ako pišejo o tem.

Iz Lizbone prihaja vest, da bo izkrcanih 6000 angleških pomorščakov, ki naj prisostvujejo reviji, ki se ima prirediti kraljici portugalski na čast. Nekateri listi so pozvali za slučaj, da angleški vojaki stopijo na kopno, naj iste napadejo.

Iz brzojavk.

Ceško-nemška sprava. Poslanska zbornica ima prihodnjo sejo šele v tork, ker se danes nadaljuje razprava o nemškem spravnem načrtu, ki se je udeležujejo po svojih zastopnikih vse nemške stranke. — Škandali v španski zbornici. — V zadnji seji španske zbornice se je poslanec Muro z vso silo spravil nad kraljevo vzgojo, ki jo je vodil baje preveč »ultramontanski« duh. Sagasta ni hotel odgovarjati na njegova izvajanja. — Srbsko prestolonasledstvo. Vlada sedaj dementira vest o proklamaciji kraljičinega brata za prestolonaslednika. — Zmagasiamskih čet nad vstaši. Siamske vladne čete so popolno pregnale vstaške čete s severnega dela dežele. — Cilensko-argentinski razpor poravnani. Angleški kralj kot razsojavec je določil 54 000 kvadr. kilometrov državi Čile, 40 000 kvadr. kilometrov pa Argentini.

Idila iz ljubljanskega šolstva.

»Slov. Narod« se v članku »Slovenec« in učiteljstvo« zaletava v podpisane in pravi, da je »vedoma in nameno« v tisto svoje poročilo vtihotapil celo vrsto neresnic.

Odgovor na to je prav kratek. Dotični učitelj, katerega je mest. šol. svet prezrl pri imenovanju provizoričnega voditelja na III. mest. šoli, je v resnici deset let starijši nego imenovani provizorični voditelj. Ako ne veruje temu »Slov. Narod«, naj pogleda v ročni zapisnik, katerega je sestavil Stefan Primožič. To je podpisani trdil in to vzdržuje do celega.

Dalje trdi »Slov. Narod«, »da je bil preterirani učitelj pravočasno na pravem kraju in od pravega faktorja vprašan, če prevzame vodstvo, a je to odklonil.« V teh besedah tiči največja hinavščina! Sedaj se »Narod« še norčuje!

Da, bil je res vprašan o velikih počitnicah, če prevzame vodstvo, a to se pripeti po vseh šolah, da vodja odda v slučaju odsotnosti vodstvo kakemu slučajno navzočemu učitelju v Ljubljani. In zato naprosi tudi lahko najmlajšega. Tudi preje imenovani je bil naprošen, ako prevzame vodstvo za časa počitnic, a ta si ni hotel počitnic kvariti in na nobeno stran vezati, zato je uljudno odklonil. To vse se je godilo za časa velikih počitnic. A ko je prišel a počitnic, je bil prepričan, da se mu je nastavila past. Ko se je pričel pouk, je zvedel, da bo njegov voditelj deset let mlajši tovariš. Tako je in nič drugače. Kje tiči tukaj neresnica? Tako je tedaj popravil »Slov. Nar.« članek »Ljubljansko šolstvo«. O I. mestni šoli in osemrazredni dekliški šoli pa molči. Ali je bilo tudi o teh šolah neresnično poročano? Prosimo odgovora, pa bolj resničnega.

Napredni učitelj III.

Belokranjska kapljica.

Iz Bele krajine, 28. nov.

Od vseh strani so se že oglašali v časopisih vinogradniki in so hvalili svoj letošnji pridelek, vabeči s tem vinotrčce v svoje kraje na vinsko kupčijo. Le iz Belokrajine ni bilo še čuti kakega glasu o letošnji kapljici. To storimo sedaj.

Tudi pri nas imamo prav dosti vina. Marsikateri posestnik ga je pridelal dvakrat več od prejšnjih let, kakor je sploh pridelek vina povsod večji letos. Toda ne le glede na količino vina smo mi na Belokranjskem boljši, marveč tudi glede na kakovost vina, kar se pač ne more o drugih vinskih po-

krajinah trditi. Tako so n. pr. v sosedni Hrvaški pridelali jako dosti vina, ki ima prav nizko ceno, a je pa tudi kislo. Naši vino gradniki so namreč počakali, da je grozdje popolnoma dozorelo. Povrh so pa še skrbno odbrali, ker je vsled deževja začelo nekatera vrste grozdja gnjiti, kar je bilo gnjilega. Tako se dobi v resnici pristna in izborna vinska kapljica na Belokranjskem. Cena ji ni nikakor prevelika. Od 16 do 20 kr. se dobi belo vino okoli Metlike, kjer je poznato najbolj rodovitno kraj za vino; črno vino je nekoliko dražje.

Trgovcev doslej ni bilo še nikakih v te kraje, dasiravno je slovelo preje belokranjsko vino in so ponj prihajali preje, dokler ni bila uničena trtna uš starega traja, od vseh strani. Marsikateri se morebiti ustraši dolge poti, ker ponujajo v drugih vinorodnih krajih železniške zveze večje ugodnosti za prevažanje vina. Toda ta pomislek je ničeven, ker so tukajšnji vinogradniki pripravljeni, sami prepeljati vino na kolodvor v Novemestu.

Podvzajate se torej, vinski trgovci, po preteku dolgih let v obilnem številu zopet na Belokranjsko sklepat s starimi znanci vinske kupčije in pomagat tako tukajšnjemu, vsled uničenja vinogradov po trtni uši revnemu, a dobremu ljudstvu, da se izkoplje vsaj nekoliko iz dolgov, v katere je zabredlo neprostovoljno.

Dnevne novice.

V Ljubljani 28. novembra.

Perfidnost uredništva »Edinosti«.

Danes nam došla »Edinost« pokazala je zopet tisto zlobo, ki je lastna nekemu ošabnemu in domišljavemu članu njenega uredništva. »Edinost« vsikla patetično: »Pride dan, ki nam vsem pokaže, kakove so bile zveze »Slovenec« gospode z našimi fanatičnimi reformatorji in koliko je kriv »Slovenec« na žalostnih tržaških cerkvenih razmerah«. — Ne vemo, koliko je s to perfidnostjo v zvezi nadzorstvo lista »Edinost«, a to lahko rečemo, da smo se za upravičene zahteve tržaških Slovencev čisto bolj odločno in vsepašno poganjali, nego list »Edinost«, in to tudi v cerkvenih zadevah. Takoj, ko so se pričele delati krivice bratovščini sv. Cirila in Metoda, je »Slovenec« odločno nastopil. Vemo, da vse krivice, ki se godé Slovincem, še niso odpravljene, a lahko upamo, da bo novi prevz. tržaški škof dr. Nagel proučil tozadevne pritožbe in jih uravnal po svoji vesti. Tudi italijanskim prizadetim krogom bomo še brez strahu povedali resnico o njihovih grehah, kajti v Trstu se je od italijanske strani grešilo še mnogo več, kakor od slovenske. Vsekdar ostanemo odkriti zagovorniki pravičnih teženj tržaških Slovencev. Ali se pa pravični razvoj slovenske stvari pospešuje s tem, da se nakrat naznanja prestop v pravoslavlje, je nekaj, o čemer naj premišljujejo tržaški voditelji. Z vso odločnostjo torej odklanjamo najnovejšo perfidnost »Edinosti« ter ponavljamo vse, kar smo pisali, da namreč uredništvo »Edinosti« vedoma govori neresnico, ako trdi, da g. Štemberger ni avtor dotičnih notic. Ako hoče »Edinost« še kaj drugega, ji tudi lahko postrežemo. Mi vemo, da se je fraza o »unijastvu« vrgla iz Ricmanj, kjer so obstajale lokalne, gospodar. difference radi kongruie; vemo kdo je takrat prvi pograbil to frazo ter jo položil v usta Rojandonom, ki so bili ob differencah z župnikom Jurizzo, katerega nikakor nočemo zagovarjati, najbolj sprejemljivi za novotarje na cerkvenem polju. Vemo, da se je prvi pojav tega »gibanja« docela izjalovil, vemo, da je »Edinost« že takrat hotela prikriti notorična dejstva, vemo, da so se udeleženci takrat zatekli celo pod krila »Slov. Naroda« in vemo, kdo da je potem, ko je tržaški magistrat popolnoma ignoriral neki odstop, vodil novo gonjo za »unijastvo«. Mi tudi vemo, kdo je nagovarjal gotove osebe, naj v svojih okrajih vzamejo v svoje roke agitacijo za unijastvo in vemo tudi, da se je to od gotove strani odklonilo. Ako bomo prisiljeni govoriti še bolj odločno in odkrito, naj se prizadeti mož za zahvali perfidnosti »Edinosti«. Včeraj je neki član našega uredništva dobil iz Trsta neko brzojavko v prilog Štembergerju, na katero smo se mislili ozirati, ako bi ne bila prišla »Edinost« z zgoraj omenjeno perfidnostjo, ki pa ni edina v včerajšnji številki. Včeraj »Edinost« trdi, da naša stranka »že radi svojega vrhovnega voditelja ne sme biti slovenska«. To že ni perfidnost, to je že navadno časti-

karsko lopovstvo. Predno reagiramo tako, da bo izvestnemu novinarju šumelo po ušesih, zahtevamo zaščitenja od nadzorstva lista »Edinost«. Kje in kdo je tisti naš vrhovni voditelj, radi katerega ne bi smeli biti slovenski? Ali menite, da smo mi »narodno napredna stranka«?

Promoviran je bil danes opoldne doktorjem prava v avli graške univerze gosp. Vekoslav Kukovec, pravni praktikant pri dež. sodniji v Gradcu.

Imenovanje. Poštni oficial in absolvirani pravnik g. Mat. Vrbanjak je dobil mesto poštne koncipista v Gradcu.

Oseba vest Železniški oficial gosp. Hrašovec v Litiji je imenovan postajnim načelnikom.

Pomanjkanje vode. Posl. Pfeiter je včeraj v državnem zboru vložil nujno prošnjo, naj bi vlada dovolila primerno podporo posestnikom v Cerini in Žejnem v občini Čatež pri Brežicah, ki trpé na pomanjkanju vode. Dovažati jo morajo iz oddaljenih studencev, ki so pa vsled potresov večinoma usahnili. Vsled tega trpé ljudje, pa tudi živina in sploh gospodarstvo.

Umrli je v Gorici g. Anton Žerjal iz Rihemberga, krčmar v gledališki ulici v Gorici. Pljučnica ga je spravila v prezgodnji grob. V Tolminu je umrla gospa Julija Cazafora. — V Mengšu je umrl tovarnar slamnikov g. Leopold Melilitzer, star 51 let.

Poročil se je g. Jožef Kovačič iz Svetega z g. Karolino Leban iz Grgarja. Bilo srečno! — Poročila se je v Pragi bivša najvika slovenskega gledališča gdnja Marija Hilbert, sedaj članica češkega narodnega gledališča, z grofom Arturjem Aichelburgom.

Dr. Pikel gre iz Marnberga in se po preteku treh mesecev kot odvetnik naseli v Mariboru. Marnberčani so njegovega odhoda zelo veselili, ker ga itak ne marajo, o mariborskih Slovincih se pa ne more trditi, da bi si Pikla želeli v Maribor, ker je ondi dovelj drugih slovenskih odvetnikov, ki nimajo Piklovega značaja.

Ustanova. V Gorici umrli finančni komisar v pokoju gospod Franc Pouše iz Verduna je zapustil 5000 kron za ustanovo, katere dohodki naj se porabijo za vzgojo otrok njegovega sorodstva ali sploh otrok iz njegovega rojstnega kraja.

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani ima svoj ustanovni shod dne 7. in 8. dec. t. l. Na vrsti bodeta tudi predloga o izdajanju obrtnega časopisa, strokovnih predavanj in o ustanovitvi mojsterske bolniške blagajne. Več jutri.

Organizacija občinskih tajnikov. Gospod Ivan Kač sklicuje na 7. december t. l. shod občinskih tajnikov v Žalec, kjer se bodo posvetovali o ustanovitvi posebnega društva. Zborovanje se prične ob 3. uri popoldne v gostilni g. Hausenbichlerja. Potem bo tam tudi obed (po 150 kron brez pijače).

Slovensko posojilništvo na Spodnjem Štajerskem. »Slovenski Gospodar« piše: »Za občine Cven, Muta, Krapje se je ustanovila posojilnica, ter pristopila k deželni zvezi Raiffeisenovk. Nemški listi se veselijo, češ, da kaže to na Nemcem prijazno gibanje. Tudi neki slovenski list je prinesel pomotoma vest, kakor bi to bil sad »Štajercevega« delovanja. Oboje je krivo. V Cvenu jako dobro prospeva gospodarska zadruga. Naravno je, da potrebuje dobro prospevajoča zadruga posojilnico zraven sebe in zato so si evenski in sosedni narodni kmetje osnovali posojilnico-Raiffeisenovko. Pristopili so k deželni zvezi Raiffeisenovk. Zakaj, o tem naj premišljuje celjska »Zveza slovenskih posojilnic«. Če bo šlo to tako naprej, potem bomo kmalu vkljub našemu prođ od Gradca-gibanju tesneje navezani na Gradec, kakor kedaj poprej. Toda nekateri rodoljubi še zmiraj nočejo razumeti, da svet napreduje in da je z novimi razmerami treba tudi posojilničarjem računati. Kar se med štajerskimi Slovenci v posojilništvu zadnji čas godi, to ni več skrito politično, ampak važno družabno gibanje.«

Ptujski župan Ornlj je prosil občinski svet, naj mu toliko časa dá odpust, da se konča pri sodišču njegova zadeva z bivšim urednikom pl. Kalchbergom: Ptujski obč. svet je pa tako trdno preverjen, da ima

samo župan Ornič prav, da mu odpusta. ni dal, ampak mu je izrekel popolno zaupanje.

Novo šolsko poslopje na Vranškem se bo otvorilo 1. dec. t. l.

Nov vrelec kisle vode. V Petrovcih blizu Radgone na Ogrskem so našli blizu znane, prijazne gostilnice g. Martinca, vretno kisle vode. Kakor se sodi, se bo ta slatina kosala z imenitnimi slatinami. Bog daj srečo vrlim Petrovcem!

Gledališka predstava v Celju. Dne 30. novembra t. l. igrajo v Celju igro »Brat Martin«.

Za osnovo slovenske porote v Trstu je uročila prošnja na iustično ministertvo tudi občina Sežana.

Izgubljen molitvenik. Neki gospod je 21. t. m. v vlaku pozabil horae diurnae (jutranji vlak, proga Ljubljana Preserje). Dotični gospod je izstopil v Preserju. Knjiga je prišla v naše uredništvo.

Zahvala. Srčno se zahvaljujem častitim gostom, ki so nas počastili pri naši veselici, prirejeni v korist šolarski kuhinji, posebno onim, kateri so tako velike zneske darovali. Dohodkov je bilo 95 K 67 h, gospod Tratar 7 K 46 h nabral leta 1901, katere so darovali »prezirani purgarji«, stroškov je bilo 25 K. Zahvaljujem se častitim damam igralkam, gospodom igralcem, gospodom pevcom, osobito pa g. Tratarju in gospodu Pleskoviču za požrtvovalnost; bralnemu društvu za prepustitev odra. Iskreno se zahvaljujem slavnemu občinstvu za naklonjenost napram učitelstvu; zelo nas je veselilo, ko smo videli tako mnogobrojno udeležbo ravno pri naši veselici. Srčna hvala! — Vodstvo ljudske šole v Mokronogu, 26. nov. 1903. — Ludovika Košenini, zač. šolska voditeljica.

Neprevидni voznik. Iz Sp. Siške se nam piše: Dne 25. t. m. pripeljal je hlapec posestnika in vinskega trgovca J. Zorman iz Sp. Siške z vozom, v katerega je bilo vpreženih par konj, dva soda vina s 14 hl vsebine na dvorišču, ter je pustil konja brez nadzorstva sama na dvorišču, on se je pa podal baje v hišo. Konja sta se pa med tem časom iz neznanega vzroka splašila, ter zdirjala z vozom po dvorišču, zadela ž njim ob zid in sicer s tako močjo, da sta padla soda z vinom raz voza in da je sodoma izpadlo dno, ter se vino hipoma razlilo. Ta slučaj zopet jasno dokazuje, kako veliko škodo zamore napraviti neprevидni voznik. G. Zorman ima vsled tega škode čez 800 K, ker vino je bilo najbolje vrste, a poleg tega se mu je poškodoval vcz, soda sta se razbila, a tudi konja sta se nekoliko poškodovala.

Požar v tržaški lukl je uničil 400 bal jute.

Nesreča na železnici. Mej Beljakom in St. Rupertom je vlak povozil železniškega paznika Wuhererja, ki je bil na mestu mrtev.

Za „Zlatoroga“ je izvanredna skupna skušnja v soboto zvečer ob sedmih. Generalna skušnja z orkestrom je v nedeljo dopoldne ob desetih.

Iz Stražišča pri Kranju. Umrl je v Stražišču in bil včeraj pokopan posestnika sin Matevž Rozman, član stražiškega prostovolj. gasilnega društva v dobi 24. let. Bil je obče spoštovan ter požrtvovalen član novega gasilnega društva, ki mu je pri pogrebu izkazalo zadnjo čast s skoro polno številno udeležbo.

Kranjska industrijska družba je imela v preteklem letu 526.216 K 86 h čistega dobička.

31letni mož na naboru. Pred dvajsetimi leti je šel v Ameriko rudar Franc Pervinšek, ne da bi zadostil vojaški dolžnosti. Sedaj se je vrnil in bil kot 31letni mož potrjen k vojakom.

Ljubljanske novice.

Prememba mezdnih vrst v Ljubljani. Poročali smo svoj čas, da je »Slovensko katoliško delavsko društvo« v Ljubljani uročilo na mestni magistrat ljubljanski, kot na obrtno in ob enem nadzorovalno oblast ljubljanskih bolniških blagajn prošnjo za času primerno regulacijo delavskih mezdnih vrst ali kategorij. Dosedaj obstoječe mezdne vrste niso več faktičnim razmeram primerne, kar je razvidno iz sledečega pregleda: Za moške delavce so 4. mezdne vrste na podlagi dnevne mezde za vajuence 80 h, za dni-narje 1 K 60 h, za obrtne pomočnike, tovarniške delavce i. t. d. 2 K in za delovodje

in delovršbene uradnike 3 K. Za ženske delojemalke je bila določena dnevna mezda po 60 h; 1 K in 1 K 60 h. Bolniščina na podlagi teh mezdnih vrst znaša za moške na dan po 48 h, 96 h, 1 K 20 h; za ženske pa 36 h, 60 in 96 h na dan. Že iz tega pregleda je razvidno, da sedaj obstoječe mezdne vrste ne ustrezajo istinitim plačilnim razmeram ljubljanskega delavstva. Ljubljanska nadzorovalna oblast je upoštevala v prošnji slov. katoliško delavskega društva v Ljubljani navedena dejstva in je na novo uredila ljubljanske mezdne vrste. Vsa čast v tem oziru g. referentu mag. svetniku Šešku. Določene so na novo običajne dnevne mezde v Ljubljani takole: I. Za moške delavce: 1. mladostni delavci 80 h; 2. obrtni težaki, prevozniki hlapci in vsi delavci, katerih dnevna mezda ne presega 2 K — z 1 K 60 h; 3. tovarniški delavci, obrtni pomočniki in vsi drugi delavci, ki zaslužijo na dan nad 2 K — do 2 K 50 h z 2 K; 4. obrtni pomočniki in drugi delojemalci, ki zaslužijo na dan več ko 2 K 50 h in ne nad 3 K — z 2 K 50 h; 5. delojemalci, katerih dnevni zaslužek znaša nad 3 K — in ne več kot 4 K — s 3 K in 6. delojemalci, katerih zaslužek znaša na dan več kot 4 K s 4 K. — II. Za ženske delavke pa: 1. mladostne delavke 60 h; 2. pomočne delavke nižje vrste kakor: dninarice, gledališke začelnice itd., ki imajo dnevno mezdo do 1 K 60 h z 1 K; — 3. prodajalke, modistije, računске natakarice in druge delojemalke, katere zaslužijo na dan nad 1 K 60 h, do 2 K — z 1 K 60 h; — 4. pomočne uradnice, blagajničarke, nadzornice in druge delojemalke, ki zaslužijo na dan 2 do 3 K z 2 K in 5. gledališke igralke in druge delojemalke, ki zaslužijo na dan več ko 3 K s 3 kronami. Medzi so prištevati tudi naturalni prejemki, hrana, stanovanje, napitnine, obleka i. t. d. Nove mezdne vrste stopijo v veljavo s 1. jan. v. 1903. Bolniščina bode znašala za moške po novih mezdnih vrstah: 1. — K 48 h; 2. 96 h; 3. 1 K 20 h; 4. 1 K 50 h; 5. 1 K 80 h in 6. 2 K 40 h; za ženske pa: 1. 36 h; 2. 60 h; 3. 96 h; 4. 1 K 20 h in 5. 1 K 80 h na dan. Mrtvaščina se določi v smislu postav tako, da znaša dvajsetkrat toliko, kolikor znaša dnevna mezda umrlega blagajniškega člana. Porodnice pa imajo pravico do porodniščine v znesku pripadajoče jim bolniške podpore za dobo 28 dni.

Socialnodemokratska agitacija mej pekovski pomočniki Ljubljanski socialni demokratje so pričeli z neko »strokovno« organizacijo, kateri glavni namen je dobiti kolikor mogoče denarja za dunajsko centralo. Stroke pri tem nimajo nič, pač pa se prime vse izvestne agitacije in socialnodemokratskih listov. Sedaj hočejo ustanoviti pekovsko strokovno društvo, ki naj bi bilo v zvezi z dunajskimi socialnodemokratskimi židovskimi poglavarji. Včeraj je bil v ta namen shod, na katerem je pa mnogo pekovskih pomočnikov nastopilo za organizacijo, ki bi bila neodvisna od dunajske socialne demokratije. Vse upitje znanega kričača Škerbica ni pomagalo socialnim demokratom, da bi dobili večino mej tukajšnjimi pekovskimi pomočniki. K socialnodemokratskemu društvu je pristopilo le nekaj članov. Ljubljanski pekovski pomočniki si pretrdo zaslužijo svoj kruh, da bi še pitali nikdar site socialnodemokratske agitacije. V odboru socialnodemokratskega društva pekovskih pomočnikov so: Val. Avbelj, Fr. Posavec, Jakob Škerbic, Alojzij Jenškovič, J. Žibjak.

Slovesen blagoslov. Včeraj je bila slovesno blagoslovljena parna pekarija g. Julija Kanca, Rimska cesta št. 16. Poslopje je bilo slovesno okrašeno; pekovski mojster g. Fr. Löw je nagovoril g. župnika p. Hugolina Sattnerja s prošnjo, naj blagoslovi to obrtno podjetje. G. župnik je v odgovoru izražal veselje, da se po častiljivem krščanskem običaju blagoslavlja to poslopje, na kar je izvršil obred ob navzočnosti g. Kanca, njegove rodbine in vsa osebja. Potem je sledil slavnosten obed za pekarsko osebje g. Kanca.

Z rešilnim vozom. Jakob Japelj, hlapec pri Josipu Kušarju v Kolodvorskih ulicah št. 37, je bil včeraj z rešilnim vozom pripeljan v bolnico. Doma v hlevu ga je konj udaril s kopitom prav silno v desno nogo.

Kordeš zopet zaprt. Danes dopoldne so zopet gnali policaji »doktorja« Kordeša na magistrat. Pravijo, da ga je sodnija v Vel. Laščah dala zapreti, ker je tam kradel.

Nesreča na cesti. Jožeta Zukiat, soproga uradn. služe v tobačni tovarni, je včeraj okoli 6. ure zvečer v Rožnih ulicah padla in si zlomila levo nogo v členku. Ljudje, ki so jej prišli na pomoč, so jo naložili v sija-karski voz in se je odpeljala domov.

Zglasitev stavodolžnih mladencev. Mladenci, rojeni v letih 1880, 1881 in 1882 se s tem opozarjajo, da je danes in jutri zadnji dan za zglastev. Kdor brez kacega postavnega zadržka to zglastev opusti, kaznuje se v smislu predpisov z globo od 10 do 200 K event. z zaporom od 1 do 20 dni. Zglasti so se dolžni vsi v Ljubljani bivaajoči in gori navedenih letih rojeni mladenci, ne glede na rojstni ali kraj njih domovinstvo.

Iz deželne bolnice Danes dopoldne so prepeljali v deželno bolnico posestnikovo hčer Marijo Dolenc iz Zgornjega Logatca. Vrezala se je s slamoreznico v levo roko in si jo skoraj odrezala.

Ponesrečen gostilničar. Franc Blumauer, gostilničar v Križevniških ulicah št. 5, je 26. t. m. v podstrešju na stopnjicah padel in si zlomil levo rebro. Prepeljali so ga v bolnico.

Glas iz občinstva Pasantje za Senkav-žem začuden ogledujejo ondetni sneg, ki je rujav, kakor bi bil nalašč posut s kakim pepelom. Čudijo se, ko spoznajo, da je to prah, ki se širi od razvalin stare gimnazije. Tolike množine prahu producira vsak dan tistih par delavcev, ki kljuje po starih zidovih že tri mesece. Ali ni mogoče teh zidin nekoliko hitreje podreti? Kje pa tiči zdravstvena komisija?

Društvena godba koncertuje dné 29. t. m. zvečer ob 9. uri v Narodni kavarni. Vstop prost.

Kotliček za liberalce.

Živela buržoazija! »Slov. Narod« predvčera dokazuje, da vsa zasluga za narodno gibanje med Slovenci gre edino le — buržoaziji. Čudno, da ni rekel — frakiriji!

Ogromno mnogo milijard. »Slov. Narod« piše predvčera, da imajo dominikanci in frančiškani »ogromno mnogo« milijard denarja! Če bi bilo to res, bi bilo še precej veselo dejstvo, ker vsekako bi se od frančiškanskih milijard najdelo več beračev in bi dobilo več umetnikov dela, kakor pa zdaj od judovskih milijard. A nekaj drugega je zanimivejše. Te »milijarde«, piše »Narod«, izvirajo od inkvizicije. In sicer je to »davno dokazana zgodovinska resnica«. Mi bi sedaj samo to radi vedeli, kako so se te »ogromno mnogo milijarde« mogle ohraniti, ko so vendar v jožefinskih časih samostane oskubili do zadnjega vinarja!

Kislo grozdje. Znano je, da je »Hrvatsko-slovanski klub« vrgel slovenske liberalce iz svoje srede, ker ni mogel prenašati njih razdirajočega delovanja. Zdaj pa piše dr. Tavčar v »Narodu«: »Naši poslanci niti prsta niso ganili, da bi prišli v parlamentarno čorbo, koji so dali sedaj ime »Slovenske zveze«. Pač ni treba povdarjati, da bi »Slovenska zveza« sama sebe diskreditirala, ako bi sprejela med se sedaj ljudi, ki jo zmerjajo s »čorbo«.

Nikar ne lagajte! »Popotnik«, strokovni list učiteljski, piše: »Bilanca klerikalnega gospodarstva v Belgiji. Ob priliki poslednjih nemirov v Belgiji prinašali so napredni listi poučne statistike o sadu, ki ga je obrodilo klerikalno gospodarstvo. Število zaprtih šol iznaša 2243, 14 učiteljskih se je zaključilo, odpustilo se je 1500 učiteljev. V 275 občinah sploh ni več nobene šole, na milijon otrok pride 290.000 brez pouka. Potem pa ni čudno, da toži justični minister o nedostatkosti ječ, ki so prepolne hudobnežev. Tako »Popotnik«. Olkod neki je dobil te podatke? Resnično je ravno nasprotno: V dobi »klerikalnega gospodarstva« se je v Belgiji tudi ljudsko šolstvo silno razvilo. Leta 1884. ob nastopu katoliške vlade je bilo v 4887 državnih šolah 345 687 učencev. Leta 1897. je bilo že 6608 šol s 761 272 otroki, torej se je število učencev v 13 letih več kakor podvojilo! Pojdite no, liberalni pedagogi, in nikar ne prepisujte takih bedastot iz socialnodemokratskih listov! Mi se ne bi čudili, če bi ti »vzgojitelji« slednjič začeli citirati kot avtoriteto v vzgojslovju strokovni list »Krvava Sekir«.

V veliko veselje sta liberalcem naredila dva češka kapelana, Adam in Šmiek, ki sta izjavila, da izstopita iz katoliške cerkve. Vsi judovski listi so veselja poskakovali in liberalni tabor je že sanjal o »velikanskem odpadu« duhovnikov. Tudi »Narod« je pomočil oba s svojo hvalo in ne preveč sramežljivo razodel svojo željo, da bi se tudi na Slovenskem kaj takega zgodilo. Zdaj se bo pa to velikansko liberalno veselje gotovo nekoliko poleglo, kajti o g. Adamu se poroča, da obžaluje svojo zmoto in dela duhovne vaje v nekem samostanu.

Književnost in umetnost.

Spominska knjižnica.

Ob petindvajsetletnici Cecilijinega društva v Ljubljani sestavi dr. Andrej Karlin, društveni tajnik. V Ljubljani, 1902. Založilo Cecilijino društvo. Tisk »Združne tiskarne«. Ta vrlo sestavljena knjižica obsega petindvajsetletno zgodovino jubilarnega društva in bo vsem slovenskim glasbenikom in literatom gotovo jako dobro ustregla. Dobiva se v Ničmanovi prodajalnici (Katol. tisk. društvo) v Ljubljani za 1 K.

»Zlatorog«.

Skladba, ki se bo izvajala v koncertu »Glasbene Matice« dné 3. decembra, obseza deset pevskih točk, med temi pet mešanih zborov, en moški zbor, dva ženska zbora in samospeve za vse štiri glasove. Skladatelj Thierfelder je uglasbil vse lirične in dramatične momente

tega divnolepega pesništva, dočim je epično pripovedovanje, ki veže, pripravljeno in pojasnjuje posamezne uglasbene dele, odredil deklamovalcu, da ga govori ali ob spremljevanju orkestra kot melodram ali pa tudi s samim glasom. — Jerico (sopran) poje gđ. Mira Dev, Špelo (alt) gđ. Marija Glivar, operna pevka slovenskega gledališča, lovca (bariton) g. Ivan Završan, Čateža, gozdnega škrate (tenor) g. Janko Kersnik, basovo vlogo pa g. Anton Dežman. S posebno prijaznostjo je prevzel vlogo deklamovalca gosp. Adolf Dobrovolny, režiser slovenskega gledališča. — Leto preosnovani pevski zbor, sestojed iz samih odraslih pevk in pevcev, nastopi v sedanjih sestavi prvič pri tem koncertu. — Sedeži po 4 K, 3 K in 2 K in stojališča po 1 K 20 h, za diake po 40 h, se dobivajo v trgovini gospoda J. Lozarja na Mestnem trgu in na večer koncerta pri blagajni. Beseđilo zborom in samospvom po 20 h istotam.

»Pan Volodijevski« v slovenskem prevodu

Knjigotržnica Kleinmayerjeva bo v posameznih zvezkih izdajala v slovenskem prevodu Sienkiewiczovo delo »Pan Volodijevski«. Cena posameznim snopičem bo 40 vin.

Izpred sodišča.

Radi ljubosumnosti okno razbil. V Opekovo hišo v Cirknici sta dne 16. okt. t. l. zvečer prišla na obisk dva usnjarska pomočnika ter sedela pri mizi v družbi matere in hčere. To pa je hlapca Janeza Keteja toliko ujezilo, da je jel s hlapcem Matijo Lešnjakom metat kamenje v Opekovo hišo. En kamen je zadell okvir okna, drugi za pest debel pa priletel v sobo, kjer je na mizi stala petrolejka, in padel tik enega vasovalcev na tla. Ker je Kete zapeljal Lešnjaka k temu dejanju, obsojen je bil na 6 mesecev težke ječe, poostrene z 1 postom vsakih 14 dni, Lešnjak je pa dobil 6 dni zapora.

Zaradi plačila pol litra vina sta se v Frantičevi gostilni v Dolenjivasi dne 21. septembra t. l. sprla Janez Mahnič, posestnika sin iz Dolenjevsi, in Matevž Može. Ko ju Jožef Vidmar pomirljivo opominja, naj že vendar enkrat odnehata, skočil je Mahnič v Vidmarja in, ko se ga ta otrese, sunil ga je Mahnič štirikrat z britvijo v hrbet ter ga nevarno ranil. Save da se zagovarja, da je bil do nezvesti pijan, kar se mu pa ne verjame, kajti sodni dvor ga je obsodil na 8 mesecev težke, z 1 postom in trdim ležiščem vsakih 14 dni poostrene ječe.

Rad se tepe Jožef Murovec, mesarski pomočnik v Radoljici, kajti po noči 14. julija t. l. vdaril je Franceta Tomca tako po glavi, da ga je na tla zbil, Matevža Pirca pa z roko po licu, da mu je levo oko zateklo; dné 8. septembra t. l. je pa v Bohinjski Bistrici Martina Korošca s kolcem po glavi vdaril in ga težko ranil. Sodni dvor mu je prisodil 8 mesecev ječe.

Z gnojnim vilami po glavi jo je skupil Karol Smerajc, ko je dne 27. sept. t. l. v Poljanah pod okom svojega dekleta vasoval. Vdaril ga je Paklerjev hlapec Andrej Podjed zaradi tega, ker je bil nanj jezen in ga težko telesno poškodoval. Da si pa bo obdolženec zapomnil, da se rabijo gnojne vile za vse kaj drugega, nikdar pa ne za pobijanje ljudi, obsojen je bil na 13 mesecev težke, z 1 postom vsakih 14 dni poostrene ječe.

Napaden iz krčme domu tdoč je bil dne 7. sept. t. l. zvečer v Kresnicah Janez Zajc. Napadel ga je Matevž Kunčič, posestnika sin iz Pernikov. Kunčič je vrgel iz vože kamen, Janez, brat Matevža, ga je udaril z volovsko žilo tako, da je padel; brat Matevž ga je pa z nožem sunil v desno stegno in ga težko ranil; zato bo pa sedel 7 mesecev v ječi, brat Janez je pa bil oproščen.

Listnico je vsel Jakob Jakopič iz Prevalj, ki je služil pri restavraciji v St. Petru. Listnica, v kateri je bilo 280 kron gotovine in kolekov za 6 kron, je bila last domačega natakara in je ležala na mizi v drugi sobi, kamor je šel Jakopič pometat in pospravljat; to priznava tudi obdolženec sam. Ker še ni bil dosedaj kaznovan, obsodilo ga je sodišče na štiri mesece težke in z enim postom vsakih 14 dni poostrene ječe.

Nočna razgrajda. France Stempihar, hlapec, in Andrej Pleš, usnjarski pomočnik, oba v Kamniku, se nista zmenila za redarjeve opomine, da naj bodeta mirna. Primo-rana sta bila mestna redarja, jima napovedati aretovanje. A sedaj je bil ožen v strohi. Pleš zgrabil je enega redarja z eno roko za obleko, z drugo ga je pa tolkel po glavi, Stempihar je pa drugega v prsa sunil in ga na levi roki opraskal. Vendar se je redarjema posrečilo, spravili ju v občinski zapor. Tu sta pa začela razbijati in razgrajati, razbila sta vrč za vodo, razrezala dva koca itd. Zato bodeta pa tudi pošteno sedela, in sicer Stempihar deset mesecev, Pleš pa šest mesecev; tudi se bosta postila in na trdem spala vsak teden enkrat.

Razne stvari.

Najnovejšje od raznih strani

Stavkajoči v Marzeili so sklenili, da še nadalje ostanejo v stavki. Skupine štrajkovcev so poskušale preprečiti odhajanje ladij. Nobena ladja ne more iz pristanišča. — Vulkanizirni izbruhi. Vulkan Soufriere je pričel zopet bljuvati. Mesto Georgetown so morali zapustiti vsi prebivalci. — O Kruppovi zadevi se poroča, da je na Kapri nekaj oseb aretiranih, ker jih dolže, da so provzročitelji orekovani proti Krupp. — Veliko poverjenj v Parizu. Poročali smo včeraj, da so v Parizu zasledili v zavarovalnici „L'Esperance“ defraudacijo 9 milijonov frankov. Uradnik Mailachet je pobegnil in vzel s seboj 3 mil. frankov. V blaginji so našli samo 20.000 frankov. — Stavko tobačnih delavcev imajo na Havani. Prišlo je do nemirov, pri katerih je bilo ranjenih 120 oseb. — Spomenik Kruppu bodo postavili na Kapri. — Socialni demokratje so pri občinških volitvah na Bavarskem nazadovali. — Tobačna tovarna v plamenu. V tobačni tovarni v Rennwegu je nastal velik ogenj. Škode je 60.000 kron. — Protivoditeljski poljski socialni demokratov dr. Golde se je pričela sodnijska obravnava. Dolže jo za poveljevanje h krivi pripravi. — V preprečenju defraudacij na poštah se je določilo v Avstriji, da načelniki pošt nih uradov, ki imajo opraviti z denarjem vsak dan dvakrat poročajo ravnateljstvu, in, da blagajno zapro tudi višji uradniki. K denarnemu prometu se pripustijo samo uradniki z denarno kavicjo. V prostorih, v katerih vrši uradnik denarni promet, ne sme nastopiti drug, nego uradnik, ki ima službo. Ta prostor mora biti ločen od drugih prostorov. Sedanji zakliki za denarni promet bodo nadomeščeni s praktičnejšimi. Poleg tega je še nekaj drugih določb, posebno ta, da morajo sluge imeti dobro spridevalo od policije. — Kralj je klenega trusta Carnegie je baje umorjen. Preko Londona došla poročila iz Amerike javljajo, da je zastrujen.

K defraudaciji v Pragi. Predvčerajšnjim je bil shod članov svetovaelavske založne, pri katerem so seveda imeli glavno besedo tudi taki ljudje, ki jim ni toliko ležeče na stvari sami, kot na njih žepu. Tako je n. pr. eden vpil, da prestopi k luteranstvu, če ne dobi nazaj zadnjega solda. Drugi so bili pametnejši; zlasti odvetnik dr. Scheiner je vzpodbujal k treznemu premisleku, ki naj obvaruje založno konkurzo. Slednjič se je sprejela resolucija, naj članstvo iz sebe žrtvuje en milijon kron za sanacijo.

Češka časnikarska dopisovalnica. Mnogo čeških občin je že dalo večje prispevke za ustanovitev tega za češko časopisje jako važnega urada. Doslej imajo že vsoto 11.197 K.

Cerkev gluhozemih je v londonskem Oxford Streetu „Cerkev Spasitelja“. V cerkvi kraljuje grobna tišina, v njej ni orgelj, ne pevskega zbora. Propovednik razlaga z gestikulacijami gluhozemim svojo propoved.

Poltretji milijon jajo pokvarilo se je v dunajski ledenici. Gališki trgovci z jajci so za zimo shranili jajca v ledenico javnih skladišč. Pri prodaji so pa kupci zapazili, da jajca smrde. Vsa ta jajca je tržno nadzorstvo jajca zaplenilo.

Umetno pripenjanje železniških voz. Na kongresu zastopnikov ruskih železnice razpisale so se tri nagrade v višini 5000, 3000 in 1000 rubljev onim, ki izdelajo najboljšje načrte za samodelujoče priprave pripenjanja železniške vozove. Načrte je vložiti Derichsweilerjevemu patentnemu uradu v Draždanih Strubstrasse 2.

Nemške univerze in gibanje »Proč od Rima«. Teološka fakulteta v Haliu je imenovala superintendenta Mayerja v Zwickau za častnega doktorja vsled njegovih zaslug za proćodrimsko agitacijo v Avstriji. Doslej so se častna doktorstva podeljevala samo za izredne znanstvene služe; zdaj jih pa Nemci dajejo že za politično agitacijo s panfleti. Gotovo bi po tem načelu še bolj zaslužil Wolf, da ga imenujejo za častnega doktorja teologije!

Milosrden brivec. Na Finskem vlada v okolici mesta Ekenäsa beda. Mestni brivec je te dni naznanil, da bo v četrtek bril na korist bado trpećih okolićanov, katerim bo izročil vse, kar bo dotični dan izkupil. K milosrćnemu brivcu so hiteli brit se skoro vsi moški v mestu in brivčeva milosrćnost jih je tako ganila, da je brivec pridobil si s tem mnogo stalnih gostov. Tako je brivec napravil dobro reklamo.

Umor v newjorški družbi. Robert Remington je bil zaročen z milijonarko Majo Alen, toda newjorški milijonarji smatrali so ga proletoarom, ker je imel na leto le 30.000 dolarjev dohodkov. Pred tremi meseci naj bi se bil poročil. Toda neki večer našli so mrtvega v klubu. Reklo se je, da si je sam vzel življenje. Nedavno pa je pisal

brat rajnega v »New York Herald«, da ima dokaz v rokah, iz katerih sledi, da je bil Robert Remington umorjen. Umor so proizročili najvišji mestni krogi.

ŠPORTI.

Za Jeranovo dijaško mizo so darovali tekom novembra meseca p. n. gg.: Prijatelj iz Bohinja 40 K, Just Grobljar 3 K, J. Karlin, župnik v Smledniku 20 K, Jan Vavru, gimnaz. prof. v pok. 100 kron, Anton Janežič, fin. komisar v Ljubljani 6 K, J. Korošec, žup. v pok. 10 K, Neimenovan 10 K, J. Seigerachmied, župnik v Lescah 20 K, dr. Janko Breje, odvetnik v Ljubljani 20 K, dr. Fr. Ušenićnik 10 K, A. Hočevnar, župnik na Brezovici 5 K, J. Brence, župnik v Preski 4 K.

Bog plačal in obudi zlasti sedaj v trdi zimi ravno oblečeni in kruha potrebni šolski mladini še mnogo drugih dobrotnikov!

Telefonska in brzojavna poročila.

Maribor, 28. nov. Častni kanonik Tomaž Rožanc je danes umrl. Pogreb bo v nedeljo ob pol 4. popoldne.

Dunaj, 28. novembra. Sestanek vseh nemških poslancev s Češke se je moral preložiti, ker so skoro vsi vsemški poslanci pri sodnijski razpravi v Mostu. Vsenemci se bodo sestanka baje vender le udeležili, a izjavili, da se nočejo pogajati s Čehi, dokler se ne upelje nemščina kot državni jezik.

Budimpešta, 28. nov. V imunitetni zadevi poslanca Nessyja je drž. zbor izrekel s 170 glas. proti 65, da se imuniteta Nessyjeva ni kršila. Glasovanje se je vršilo po imenih. Košutovci se silno jeze nad svojim porazom.

Dubrovnik, 28. nov. Urednik „Dubrovnik“ Srb Fabris pride sredi decembra pred sodišče radi veleizdaje.

Odesa, 28. nov. Na tukajšnji univerzi je nastal ogenj, ki je uničil dragocene zbirke.

Most, 28. novembra. Vse mesto govori samo o sodni razpravi Wolf contra Schalk. Sedaj se razpravljajo pred sodiščem očitjanja, da je Wolf prodal njemu zaupane vrednostne papirje, da je ponarejal bilance „Ostdeutsche Rundschau“ in tako izvalil denar na posodo ter da je Wolf hotel ruskim interesom prodati „Ostdeutsche Wacht“. Čuje se, da tudi slučaj o Wolfovi pravosti, o katerih točkah je sodišče izreklo, da so obdolžitve zastarane, pridejo v razpravo, ker jih je Schalk navedel kot dokaz za očitjanje, da je Wolf brezčasten. Občinstvo prireja Wolfu ovacije.

**Spominjajte se
ljudskega sklada.**

Listnica upravnistva.

Gosp. Aleksander Lunašek, nadučitelj v št. Rupertu: Vi se budujete nad g. župnikom Mervcem, da je v pridigi ljudem popisoval liberalizem, naštevate njegova očitjanja proti liberalcem, ter zahtevate, naj „Slovenec“ v „poslanem“ pozove gospoda

**Uradne
in trgovske
KOVERTE**
s firme priporočila
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Duhovski poslovnik, ali naved za razno uradno poslovanje v dušnem pastirstvu in za oskrbovanje cerkvenega in nadarbinskega premoženja. — Z Manini obzrci in stvarimi kazalom. — Sestavljen po. — Drugi, popravljeni natis. Brošura izvod knjige stane v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani 4 krole, trdo vezan v polsagrinu ali celoplatnu 5 K 20 h. Po pošti 30 h. več.

župnika Merveca, da naj v „Slovenec“ naznani nagibe, z kajje to stori. Mi Vašega „poslanega“ ne sprejmemo in sicer zato ne: 1. Ste Vi očitljivo »preinteligentne«, da bi se mogli sploh še kaj naućiti od klerikalcev. 2. Ste Vi mnogo premalo pomenljiva oseba, da bi se g. Mervec zaradi Vas spuščal v kako dalje pisanje. 3. Se nam zdé od Vas našeta očitjanja za vsakega kolićkaj izobraženega človeka že jasna in jih ni treba več razlagati. 4. Je g. Mervec, kot vidimo iz Vašega pisma, še preveć mlo govoril o liberalcih. Kranjski liberalci, ki pišejo v »Narodu« svoje svinjarije, so sploh vsega zanićevanja vredni subjekti, in mi vam le želimo, da ne bi nikdar zašli v to podlo, umazano društvo

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm

dan	čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celsiju	vetrosti	nebo	padavina v 24 urah v mm.
27	9. več.	731-9	-0-5	brevz.	oblačno	
28	7. zjut.	732-5	-2-3	brevz.	oblačno	0-0
	2. popol.	731-7	1-6	sl. jrah.	jasno	

Srednja vćerajšnja temperatura -0-8°, normale 1-1°.

Dunajska borza

dné 28. oktobra.

škopni državni dolg v notab	101-20
škopni državni dolg v srebru	100-90
avstrijska zlata renta 4%	120-50
avstrijska kronska renta 4%	100-20
ogerska zlata renta 4%	120-20
ogerska kronska renta 4%	97-70
avstro-ogerske banćne delnice, 600 gld.	15-50
kreditne delnice, 160 gld.	666-—
London vsta	239-30
berlinski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-—
50 mark	23-41
30 frankov (napoleonov)	19-07
italijanski bankovci	95-10
2. kr. cekini	11-32

Zitne cene

dné 27. novembra 1902.

(Termin.)

Na dunajski borski:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	7-80	7-81
Rž za spomlad	6-92	6-93
Koruzi za maj-junij 1903	—	—
Oves za pomlad	6-67	6-68

Na budimpeštanski borski:

Pšenica za april	7-68	7-69
Rž za april	6-68	6-69
Oves za april	6-37	6-38
Koruzi za maj (1903)	5-78	5-79

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaska	8-10	8-50
južne zel.	7-75	7-95
ječmen	6-85	7-—
ob Tisi	6-10	7-25
Koruzi ogerska stara	7-15	7-25
Koruzi ogerska nova	5-85	6-—
činkvant	6-90	7-10
Oves srednji	6-75	6-95
pižol	6-75	14-—

**Umetnijski zavod
za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.**

Izdeluje zlasti:
**cerkvena okna
različne izvršitve.**

Ceniki in strokovni svet brezplaćno.
Osamkrat odlikovan s prvimi darili

Koledar
katoliškega tiskovnega društva
v Ljubljani za l. 1903
z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolajev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani 2 K 30 h, po pošti pošiljan 10 h. več.

JAKOB MIKOLIĆ.
— krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92 —

priporočila se pred. duhovščini v izdelavanju vsakovratne obleke, posebno talarje, površnike itd.

po najokusnejšem in najnovnejšem kroju. — Izdelujem vsako, v to stroko spadajoće delo natanćno po meri.

Priporočam se pred. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naroćili, zagotavljajoć, da bodem vedno skrbel, da izročim vsako naroćilo v najvećjo zadovoljnost prećastitih naroćnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno krojaško delavnico,

v kateri delajo najboljše delavske moći; zatorej se jamći za elegantno, lepo in modernó izvršitev naroćil, kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilaga.

Tudi slav. p. n. občinstvu naznanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne stife ter tudi nepremoljiv tirolski ledeni sa havićke.

Tudi imam narejene havićke vsake velikosti za gospodinj deće po nizki ceni.

Dijakom zilaćne cene!